

نکاتی برای افزایش بهره‌وری از سفر اربعین

پناهیان: سفر اربعین را «وظیفه» بدانیم / عقل می‌گوید شرکت در اربعین واجب است / زیاد توصیه نمی‌شود آقایان خانواده‌ها را برای پیاده‌روی اربعین بیاورند / حضور خانم‌ها در پیاده‌روی اربعین در اولویت نیست

پناهیان: زیاد توصیه نمی‌شود آقایان خانواده‌ها را برای پیاده‌روی اربعین بیاورند. حضور خانم‌ها در پیاده‌روی اربعین در اولویت نیست؛ ازدحام هست، اذیت می‌شوند. مگر اینکه به شدت بتوانند مراقبت کنند. ولی هر چه بیشتر این سفر اربعین بتواند با حضور بیشتر مردان باشد بهتر است، اگر چه خانم‌ها هم دل دارند و احساس وظیفه می‌کنند و حضورشان هم خیلی از اوقات مفید است، ولی اگر کنترل نشود، به‌طور طبیعی که غلبه حضور خانم‌ها در مجالس معنوی بالاتر است، دوباره این غلبه در آنجا هم اتفاق خواهد افتاد. خانم‌ها فراغت بیشتری هم دارند، و اگر کاروان‌ها اولویت را به حضور آقایان ندهند، ممکن است اکثراً خانم‌ها شرکت کنند و این از جهات مختلف به مصلحت نیست.

حجت الاسلام پناهیان در همایش «آیت‌الایمان» که با حضور فعالین و خادمین فرهنگی حماسه حسینی در سالن همایش سازمان حج و زیارت برگزار شد، در خصوص ضرورت شرکت در سفر اربعین سخنرانی کرد و نکاتی برای افزایش بهره‌وری از سفر اربعین بیان کرد. در ادامه مشروح این سخنرانی را می‌خوانید:

جز دست الهی، عامل دیگری در شکل‌گیری تجمع عظیم اربعین نقش نداشته

- در موضوع اربعین ما بر سر سفره و خوان پربرکت و آماده امام حسین (ع) نشستیم، یعنی بنا نیست که ما این سفره را باز کنیم یا بنیان‌گذاری کنیم و بنا نیست که فکر کنیم که چگونه این تجمع با عظمت را ایجاد کنیم؛ این تجمع با عظمت ایجاد شده است و جز دست الهی، عامل دیگری در شکل‌گیری این تجمع با عظمت نقش نداشته است. علماء محترم نجف به بنده می‌فرمودند: ما کاری نکرده‌ایم، یا ندیده‌ایم که قبل از آغاز این خیل عظیم پیاده‌روی، در حوزه، کار جدی و ترغیبی برای این حضور مردم صورت بگیرد.
- از ایران اسلامی هم که دل‌ها متحول شد و به اربعین متوجه شد، باز هم کار تبلیغات نهادهای فرهنگی-دینی نبوده است بلکه این حقیقتاً یک حرکت خودجوش معنوی در بین همه مؤمنین است؛ نه فقط مؤمنین معتقد به امامت ابا عبدالله‌الحسین (ع) بلکه مؤمنین معتقد به حریت و آزادمندی و سیادت حسین (ع) در هر مذهب و مکتبی یک دل شوریده‌ای برای اربعین پیدا کرده‌اند و خود به خود این جمعیت با عظمت شکل گرفته است.

عامل دیگری همانند امام حسین (ع) برای پاکسازی جان‌ها و جوامع ندارم

- ما عامل دیگری همانند «ابا عبدالله‌الحسین (ع)» برای پاکسازی روح‌ها و جان‌ها و جوامع بشری نداریم. شهید بیشترین تأثیر را در دیگران دارد، شهید به حقانیت یک راه شهادت می‌دهد. و شهیدی مثل امام حسین (ع) بیش از دیگر امامان ما «سفینه النجاه» و مصباح الهدی است.

کار برای امام حسین (ع)، موثرتر و کم‌هزینه‌تر از بسیاری از اقدام‌های فرهنگی است

- هر کسی می‌خواهد در این مرز و بوم یا هر جای دنیا کار فرهنگی انجام دهد، اول باید سرمایه‌اش را برای مؤثرترین عامل، برنامه‌ریزی کند، و بعد به حسب ضرورت برای امور دیگر هم هزینه کند و طبیعتاً مؤثرترین

عامل، خود ابا عبدالله‌الحسین (ع) است. هزاران منبر، مسجد، اقدام فرهنگی، فیلم سینمایی و حرکت خوب فرهنگی وجود دارد، ولی ما در آخرش به دنبال چه هستیم؟ آخرش باید به این نقطه برسیم که فرمود: «إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ» (شعراء/۸۹) مسلماً ابا عبدالله‌الحسین (ع) با کمترین هزینه و کمتر از همه این فعالیت‌ها از نظر هزینه مادی و زمانی، می‌تواند تأثیرات عمیق‌تر و ماندگارتر و اصیل‌تری در روح انسان‌ها باقی بگذارد.

مسلماً معرفت و نیت ما امکان بهره‌برداری ما از اربعین را افزایش می‌دهد / ۵ نکته برای افزایش بهره‌وری از سفر اربعین

- ما بر سر این سفره آماده نشستیم و می‌خواهیم بهره‌برداری خودمان را بیشتر کنیم. مسلماً معرفت و نیت ما امکان بهره‌برداری ما را افزایش خواهد داد و فواید این سفر را برای ما بیشتر خواهد کرد و برکاتش را برای جهان اسلام، بلکه جهان بشریت بیشتر نازل خواهد کرد. در اینجا می‌خواهم نکاتی را عرض کنم که این نکات بتوانند به بهره‌وری ما از سفر اربعین - کمک کنند و برکت کار ما را افزایش دهند.

نکته اول: «احساس وظیفه» برای زیارت اربعین / سفر اربعین را «وظیفه» بدانیم نه صرفاً سفری برای «حال خوش معنوی»

- اولین نکته «احساس وظیفه کردن برای زیارت اربعین» است. ما باید به عنوان «وظیفه» با این سفر برخورد کنیم. بنده به دوستان مصاحبه‌گر رسانه عرض کردم که وقتی در مسیر پیاده‌روی اربعین، خواستید با زائرین مصاحبه کنید، همه‌اش از حس و حال معنوی آنها نپرسید که این‌طور القاء شود که «ما صرفاً برای یک حال خوش معنوی آمده‌ایم تا لذتی ببریم و برویم!» در حالی که این وظیفه ما بوده که بیاییم.
- اولین مفهومی که -در ارتباط با زیارت ابا عبدالله‌الحسین (ع)- باید در ذهن و دل ما جا بگیرد این است که «این وظیفه ماست» همان‌طور که یک مؤمن در روز عاشورا احساس وظیفه می‌کند که برای امام حسین (ع) عزاداری کند، بدون اینکه در رساله‌های عملیه به طرز خاصی بر او واجب کرده باشند. البته این زیارت را به شیوه حج، واجب نکرده‌اند و این هم یک اسراری دارد. گذاشته‌اند خود مؤمنین این وظیفه را بفهمند.
- امام صادق (ع) به یکی از دوستان خود فرمود: من شنیده‌ام برخی از مؤمنین هستند که دو سه سال بر آنها گذشته ولی به کربلا و زیارت امام حسین (ع) نرفته‌اند. -حضرت طوری این سؤال را مطرح کردند که انگار معنایش این است: مگر می‌شود یک چنین افرادی هم باشند؟! در حالی که حضرت خودشان خبر داشتند که وضعیت چگونه است - آن شخص پاسخ داد: آقا جان! خیلی‌ها هستند که این‌گونه هستند. حضرت فرمود: این افراد در روز قیامت چگونه می‌خواهند جواب پیامبر (ص) را بدهند؟! (بِأَعْلَىٰ بَلْعَنَىٰ أَنْ قَوْمًا مِنْ شِيعَتِنَا يَمُرُّ بِأَخْدِهِمُ السَّنَةُ وَالسَّنَانُ لَا يُزُورُونَ الْحُسَيْنَ؟ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ إِنِّي أَعْرِفُ أَنَا كَثِيرَةَ بَهْذِهِ الصِّفَةِ. قَالَ أَمَا وَاللَّهِ لِيَحْظَهُمُ أَخْطَلُوا وَعَنْ ثَوَابِ اللَّهِ زَاغُوا وَعَنْ جِوَارِ مُحَمَّدٍ ص تَبَاعَدُوا..... أَمَا إِنَّهُ مَا لَهْ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ عَذْرٍ وَلَا عِنْدَ رَسُولِهِ مِنْ عَذْرٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ؛ کامل‌الزیارات/۲۹۶)

طبق روایت، فقرا لااقل سالی یکبار باید کربلا بروند/ ضرورت زیارت امام حسین(ع) قطعاً از عمره بیشتر است

• **متأسفانه هنوز برخی می‌گویند: «کربلا را باید با دلت بروی!» یعنی اگر دلت حال و هوای سفر داشت، عزم سفر کنی! در حالی که ما چنین روایتی نداریم. بله؛ در روایات هست که وقتی به حرم رفتی، زیاد در آنجا نمان بلکه هر مقدار که توانستی بانشاط در حرم باشی، کافی است و زود برگرد. ولی اعلام کرده‌اند که فقرا لااقل سالی یکبار بروند و ثروتمندان لااقل سالی دو بار بروند.** (حَقُّ عَلَى النَّبِيِّ أَنْ يَأْتِيَ قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع فِي السَّنَةِ مَرَّتَيْنِ وَ حَقُّ عَلَى الْفَقِيرِ أَنْ يَأْتِيَهُ فِي السَّنَةِ مَرَّةً؛ کامل‌الزیارات/ ۲۹۲) و (تهذیب الاحکام/ ۴۳/۶) و همچنین غیبت ما(نرفتن به کربلا) از سه سال نباید بیشتر باشد. (أَمَّا الْقَرِيبُ فَلَا أَقْلَ مِنْ شَهْرٍ وَ أَمَّا بَعِيدُ الدَّارِ فَعَلَى كُلِّ ثَلَاثِ سِنِينَ فَمَا جَاَزَ الثَّلَاثِ سِنِينَ فَقَدْ عَقَّ رَسُولَ اللَّهِ ص وَ قَطَعَ رَجْمَهُ إِلَّا مِنْ عِلَّةٍ؛ کامل‌الزیارات/ ۲۹۷) در حالی که اصلاً درباره حج، چنین مواردی نیست. و اگر شما یکبار به حج مشرف شوید، وظیفه خود را انجام داده‌اید.

• ضرورت زیارت امام حسین(ع) قطعاً از عمره بیشتر است و بر آن شرافت دارد. حج هم یک وظیفه‌ای است که هر کسی در عمرش یکبار انجام دهد، کفایت می‌کند و در مقایسه با همین حج واجب هم زیارت امام حسین(ع) ثواب برتری دارد. اینها از مسلمانی است که در روایات ما فراوان ذکر شده است. (امام صادق(ع): مَنْ زَارَ قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ خَطْوَةٍ حِجَّةً وَ عُمْرَةً؛ عوالی‌اللتالی/ ۸۲/۴) و (مَنْ زَارَ الْحُسَيْنَ مَحْتَسِبًا لَا أَشْرًا وَ لَا بَطْرًا... وَ يُكْتَبُ لَهُ بِكُلِّ خَطْوَةٍ حِجَّةً وَ كُلُّ مَا رَفَعَ قَدَمًا عُمْرَةً؛ کامل‌الزیارات/ ۱۴۴)

احساس تکلیف مغایرتی با شوق ندارد/ کسی که با «احساس تکلیف» برود، قطعاً نور بیشتر کسب می‌کند

• ما باید نسبت به زیارت کربلا، احساس وظیفه کنیم. درست است که این حرکت با «اشتیاق» شروع شده است، ولی باید با «احساس تکلیف» ادامه پیدا کند. و این احساس تکلیف هم مغایرتی با شوق ندارد، بلکه باز هم این شوق و محبت به اهل‌بیت(ع) بیشتر خواهد شد. کسی فکر نکند وقتی از «تکلیف» سخن می‌گوییم، این تکلیف با عاشقی و محبتی که به اهل‌بیت(ع) داریم، مغایرت دارد. یقیناً کسی که از سر تکلیف به این زیارت برود و بگوید: «یا ابا عبدالله! این وظیفه من بوده که به اینجا بیایم» چنین کسی، نور بیشتری کسب خواهد کرد.

چرا زیارت کربلا در اربعین اولویت دارد؟

• آیا انجام این وظیفه، یعنی رفتن به زیارت کربلا، باید در اربعین باشد؟ به دو دلیل، اربعین اولویت دارد. یکی به دلیل روایت شریف امام حسن عسکری(ع) که زیارت اربعین را یکی از پنج علامت مؤمن بیان فرموده‌اند. (عَلَامَاتُ الْمُؤْمِنِ حَمْسٌ... وَ زِيَارَةُ الْأَرْبَعِينَ؛ تهذیب الاحکام/ ۵۲/۶) و دیگری به دلیل «تجمع مؤمنین».

• اگر سفارش امام حسن عسکری(ع) برای اربعین نبود، مسلماً به دلیل دیگری احساس وظیفه می‌کردیم و آن هم تجمع مؤمنین است. آدم احساس وظیفه می‌کند که «من هم بروم یک نقطه‌ای از این سیاهی‌لشکر امام حسین(ع) و امام زمان(ع) بشوم» بالاخره عقل ما هم این را حکم می‌کند. وقتی مؤمنین برای یک امر مهمی همت کردند، تقویت آن تجمع یک وظیفه است. یعنی می‌گوییم:

«یا ابا عبدالله! به این جمعیت می‌پیوندم تا من هم یک قدمی برداشته باشم، حالا که همه آمده‌اند، چرا من نباشم؟!» لذا یک‌دفعه‌ای این احساس وظیفه، فراگیر می‌شود.

• بنده از دوستانی که دست اندر کار مسائل اربعین هستند، می‌خواهم که در شعارها، در نوحه‌ها یا در انواع کلیپ‌ها و تبلیغاتی که در این زمینه انجام می‌شود، موضوع «احساس وظیفه برای زیارت امام حسین(ع)» را جا بیندازند. این نکته «احساس وظیفه کردن برای اربعین» از انحاء مختلف و به دلایل مختلف یک نکته کلیدی است که باید به آن پرداخت.

«اربعین» پاسخ ما در مقابل تخریب چهره اسلام و ایجاد تفرقه توسط داعش است

• ما از یک باب دیگری هم نیاز داریم که احساس وظیفه کنیم و به این سفر عالی اقدام کنیم. شما امروز می‌بینید که دشمنان اسلام یک جمعیت تروریست را به‌صورت فرامرزی- درست کرده‌اند که بیایند و مسلمان کُشی کنند؛ آن‌هم به اسم اسلام. کسانی که امروزه سر می‌برند و جنایت می‌کنند. حالا ما چگونه می‌توانیم پاسخ جنایت‌های آنها را به جهانیان بدهیم؟

اربعین، نمایش اسلامی است که سر مظلوم نمی‌برد، بلکه برای یک «سرجدای مظلوم» جمع می‌شوند و

مهربانی می‌کنند

• **در مقابل این جنایتکارها که خودشان عمداً تصاویر جنایات خود را منتشر می‌کنند تا چهره اسلام را مخدوش کنند و آن‌را کریمه جلوه بدهند و اختلاف قومی و مذهبی ایجاد کنند، ما چه جوابی جز اربعین برای جهانیان داریم؟! باید مردم جهان ببینند در اربعین، ملت‌های مسلمان با قلوب متحد، جمع می‌شوند و صدها میلیون وعده غذایی با عشق و علاقه توسط خود مردم، بین زائرین توزیع می‌شود و اینکه این جمعیت چقدر با هم مهربان هستند. و اینها برای شهیدی دور هم جمع می‌شوند که مظلومانه سر از بدنش جدا شده است. اینها جمع نشده‌اند که بروند سر بیگناهان را ببرند، بلکه برای پاسداشت یاد آن شهید مظلومی که سر از تنش جدا شده، جمع شده‌اند. این پاسخ ما به تخریب و تفرقه‌ای است که تروریست‌های داعشی انجام می‌دهند.**

حضور ما در اربعین یک وظیفه انسانی جهانی است نه صرفاً یک وظیفه عبادی شخصی/ عقل می‌گوید

شرکت در اربعین واجب است

• من اگر می‌توانم با شرکت کردن در اربعین به صلح جهانی کمک کنم، به ظهور و تحقق عدالت کمک کنم-آن‌هم با حضور در یک تظاهرات چند ده میلیونی- چرا این کار را انجام ندهم؟! عقل به انسان می‌گوید این کار واجب است، عقل به انسان می‌گوید که هر چقدر عاطفه و انسان‌دوستی و دوراندیشی و جهان‌نگری داری، در این تظاهرات شرکت کن. امام حسین(ع) پرچم و نماد و عماد دین ماست، ما داریم با یک «مظلوم» کار را پیش می‌بریم.

ما با شرکت کردن در اربعین به صلح جهانی کمک می‌کنیم

- ما نباید فکر کنیم که حضور ما در اربعین، صرفاً یک وظیفه عبادی شخصی است. بلکه یک وظیفه انسانی جهانی است. سال‌ها علیه اسلام تبلیغ کرده‌اند، یقیناً ما با هیچ فیلم سینمایی ارزشمندی، کاری که در اربعین می‌شود را نمی‌توانیم انجام دهیم (و این اثر را ندارد) اما جهانیان وقتی حضور میلیونی ما در اربعین را می‌بینند، می‌گویند: این کیست که مردم این طوری به خاطرش ایثار می‌کنند؟
- ما بر اساس یک وظیفه انسانی و جهانی برای برقراری صلح در عالم، برای تبلیغ اسلام ناب و برای مقابله با ستمی که در منطقه برای تخریب اسلام انجام می‌دهند، وظیفه داریم در این راهپیمایی اربعین شرکت کنیم. ما برای قدرت دادن به اسلام، وظیفه داریم در این راهپیمایی شرکت کنیم؛ اینها وظایف عقلانی ماست. آیا مگر در رساله عملیه نوشته که تظاهرات ۲۲ بهمن واجب است؟! ننوشته‌اند، اما علماء و مردم احساس وظیفه می‌کنند و در این راهپیمایی شرکت می‌کنند.

زیاد توصیه نمی‌شود آقایان خانواده‌ها را برای پیاده‌روی اربعین بیاورند/حضور خانم‌ها در پیاده‌روی اربعین در اولویت نیست

- البته زیاد توصیه نمی‌شود آقایان خانواده‌ها را برای پیاده‌روی اربعین بیاورند. حضور خانم‌ها در پیاده‌روی اربعین در اولویت نیست؛ ازدحام هست، اذیت می‌شوند. مگر اینکه به شدت بتوانند مراقبت کنند. ولی هر چه بیشتر این سفر اربعین بتواند با حضور بیشتر مردان باشد بهتر است، اگر چه خانم‌ها هم دل دارند و احساس وظیفه می‌کنند و حضورشان هم خیلی از اوقات مفید است، ولی اگر کنترل نشود، به‌طور طبیعی که غلبه حضور خانم‌ها در مجالس معنوی بالاتر است، دوباره این غلبه در آنجا هم اتفاق خواهد افتاد. خانم‌ها فراغت بیشتری هم دارند، و اگر کاروان‌ها اولویت را به حضور آقایان ندهند، ممکن است اکثراً خانم‌ها شرکت کنند و این از جهات مختلف به مصلحت نیست.

نکته دوم: رعایت آداب سفر زیارت کربلا؛ همانند برخی آداب حج/خوش به سعادت کسانی که در این مسیر به زائرین خدمت می‌کنند

- نکته بعدی، آداب این سفر است. آداب عجیبی برای این سفر نورانی برشمرده‌اند. کسی نزد امام صادق (ع) آمد و گفت: «وقتی که ما خارج می‌شویم تا به زیارت جدّ شما امام حسین (ع) برویم، آیا ما در حج به سر می‌بریم؟ آیا این کاری که انجام می‌دهیم، شبیه کاری است که برای حج انجام می‌دهیم؟ حضرت فرمود: بله؛ قُلْتُ لَهُ إِذَا خَرَجْنَا إِلَى أَبِيكَ أَفَكَانَا فِي حَجٍّ قَالَ بَلَى» گفت: «آیا بر ما لازم است، هر چیزی که بر حاجی لازم است؟ حضرت پرسیدند: درباره چه مسأله‌ای؟ گفت: از آن اموری که-عموماً- بر حاجی لازم است که رعایت کند؛ قُلْتُ فَيَلْزَمُنَا مَا يَلْزَمُ الْحَاجَّ قَالَ مِنْ مَا دَا قُلْتُ مِنَ الْأَشْيَاءِ الَّتِي يَلْزَمُ الْحَاجَّ»
- حضرت فرمودند: بله همین‌طور است و بعد هم مواردش را برشمردند و فرمودند: «خوب همراهی کردن و مهربان بودن با همراهان بر تو لازم است. همچنین بر تو لازم است که حرف نزنم مگر حرف خوب و لازم. بر تو لازم است که ذکر خدا را زیاد بگویی، بر تو لازم است که لباس خوب و پاکیزه باشد. بر تو لازم است، نماز زیاد بخوانی و درود و صلوات بفرستی. و بر تو لازم است که چشم‌ت را ببندی و اگر کسی حاجتی داشت، حاجتش را برآورده کنی و با برادران دینی خودت مواسات داشته باشی؛ قَالَ يَلْزَمُكَ

حُسْنُ الصَّحَابَةِ لِمَنْ يَصْحَبَكَ وَ يَلْزَمُكَ فَلَهُ الْكَلَامُ إِلَّا بِخَيْرٍ وَ يَلْزَمُكَ كَثْرَةُ ذِكْرِ اللَّهِ وَ يَلْزَمُكَ نَظَافَةُ الثِّيَابِ وَ يَلْزَمُكَ الْغُسْلُ قَبْلَ أَنْ تَأْتِيَ الْحَاظِرَ وَ يَلْزَمُكَ الْخُشُوعُ وَ كَثْرَةُ الصَّلَاةِ وَ الصَّلَاةُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ يَلْزَمُكَ التَّوْقِيرُ لِأَخْذِ مَا لَيْسَ لَكَ وَ يَلْزَمُكَ أَنْ تَعَضَّ بَصْرَكَ وَ يَلْزَمُكَ أَنْ تَعُوذَ إِلَى أَهْلِ الْحَاجَةِ مِنْ إِخْوَانِكَ إِذَا رَأَيْتَ مُنْقَطِعًا وَ الْمُؤَاسَاةَ» (کامل‌الزیارات/۱۳۱) خوش به سعادت کسانی که در این مسیر، به خدمت کردن به زائرین اباعبدالله الحسین (ع) می‌پردازند.

«لزوم رعایت تقیه» یک راهبرد مهم در بین آداب زیارت کربلا است/ نباید حرفی بزنیم که آرامش را به هم بزند

- حضرت در ادامه روایت فوق، به نکته بسیار مهمی اشاره می‌کنند که بنده می‌خواهم در بین آداب زیارت کربلا، این نکته را به عنوان یک راهبرد مهم-خصوصاً برای امسال- عرض کنم. حضرت می‌فرماید: «بر تو لازم است که تقیه را رعایت کنی؛ وَ يَلْزَمُكَ التَّقِيَةُ الَّتِي قِيَامُ دِينِكَ بِهَا» حالا که می‌خواهی به کربلا بروی، فکر نکن که روز عاشورا شده و باید به خط آخر بزنی! بلکه باید تقیه را رعایت کنی. تقیه یعنی اینکه مراقبت کنی، حرفی نزنی که به خیلی‌ها بر بخورد و کاری نکنی که صدمه بخوری و مراقبت کنی که این آرامش به‌طور کلی در جامعه اسلامی حفظ شود. این سفارش امام صادق (ع) است.

خصوصاً امسال خیلی باید به «تقیه» توجه کرد/ اگر فرمایش امام صادق (ع) درباره تقیه را رعایت کنیم، بسیاری از فتنه‌ها و مکاید دشمن از بین خواهد رفت

- حالا این توصیه-به رعایت تقیه- چرا باید جزء آداب زیارت کربلا قرار بگیرد؟ چون شما در مسیر کربلا نباید درگیر شوید. اگر اصل کربلا را احیا کنیم، خود حق، باطل را از بین می‌برد؛ حتی گاهی اوقات بدون درگیری. کمالینکه خداوند می‌فرماید: «جَاءَ الْحَقُّ وَ زَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا» (اسراء/۸۱) آن وقتی که مولای ما تشریف بیاورد و فرمان جهاد صادر کند که به‌جای خودش محفوظ است و آن وقتی که لازم باشد در خطوط مقدم با ایادی استکبار بجنگیم هم به جای خودش محفوظ است، ولی غیر از آن، وقتی برای زیارت می‌رویم، باید یک حالت احرام به خودمان بگیریم.
- خصوصاً امسال خیلی باید به این تقیه توجه کرد. ما اگر این فرمایش امام صادق (ع) را رعایت کنیم، بسیاری از فتنه‌ها و مکاید دشمن از بین خواهد رفت.

امام صادق (ع): در مسیر زیارت کربلا از خصومت بپرهیزید

- و بعد می‌فرماید: «باید در این مسیر، از هر چیزی که نهی شده‌اید، ورع داشته باشید و در مسیر زیارت کربلا باید از خصومت بپرهیزید؛ وَ الْوَرَعُ عَمَّا نَهَيْتَ عَنْهُ وَ الْخُصُومَةُ» (همان) اینها آدابی است که برای این سفر ذکر شده است. در آداب ماه مبارک رمضان و در آداب حج نیز آمده است که باید از جدال و خصومت پرهیز کرد.
- در روایات دیگر هم-درباره آداب زیارت و مسیر کربلا- این موارد ذکر شده است: خشوع و تواضع به‌خرج دادن، کرامت نفس داشتن و پرهیز کردن از اینکه در بهره‌برداری از این ضیافت گسترده، زیاده‌روی شود. یک‌مقدار امساک در خوردن، جزء آداب این مسیر است. کمک به همسفران فقیر نیز جزء آداب این سفر است. همچنین امام صادق (ع) توصیه فرموده است که قبل از اینکه بخوای از خانه خودت به قصد کربلا عزیمت کنی، روز چهارشنبه و پنج‌شنبه و جمعه را روزه بگیر (إِذَا أَرَدْتَ الْمَسِيرَ إِلَى قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع فَصُمْ يَوْمَ الْأَرْبَعَاءِ وَ الْخَمِيسِ وَ الْجُمُعَةِ... وَ أَقِلْ مِنَ الْكَلَامِ وَ الْمِرْزَاحِ وَ أَكْثِرْ مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ تَعَالَى وَ إِيَّاكَ وَ الْمِرْزَاحِ وَ الْخُصُومَةِ؛

کامل‌الزیارات/صص ۲۲۳-۲۲۵) این را به کسانی که عزم سفر کربلا دارند بگویید که امام صادق(ع) توصیه فرموده است سه روز روزه بگیرید و بعد حرکت کنید.

میدان امام حسین(ع) تهران، محل مناسبی برای بدرقه و آغاز حرکت اتوبوس‌های زائرین است

- اینکه مؤمنین برای بدرقه یک زائر کربلا جمع می‌شوند، در واقع توصیه امام صادق(ع) است (فَإِذَا أَرَدْتَ الْخُرُوجَ فَاجْمَعْ أَهْلَكَ وَ وُلْدَكَ؛ کامل‌الزیارات/۲۲۳) سال گذشته پیشنهادی خوبی مطرح شد که زائرین کربلا-قبل از حرکت- به میدان امام حسین(ع) بیایند و حرکت خود را از این نقطه شهر آغاز کنند و مختصری هم اجرا شد. میدان امام حسین(ع) واقعاً زمینه بسیار مناسبی برای این کار دارد. خدا خیر بدهد کسانی را که یک میدانگاه برای امور فرهنگی درست کرده‌اند؛ آن‌هم به نام امام حسین(ع).
- این یک سفر عادی نیست که اتوبوس مربوطه در ترمینال و در کنار اتوبوس‌های دیگر حرکت کند. بلکه خوب است هماهنگ کنند تا اتوبوس زائرین کربلا-مثلاً در روز جمعه- به میدان امام حسین(ع) بیاید و در آن مسیری که به سمت میدان شهدا است قرار بگیرد و از همانجا زائرین را سوار کند. و بدرقه کنندگان هم به میدان امام حسین(ع) بیایند و خداحافظی کنند و کسانی که التماس دعا دارند هم بدانند که در این روزها و ساعت‌های مشخص، تعداد زیادی زائر از میدان امام حسین(ع) به سمت کربلا حرکت می‌کنند و لذا می‌توانند بیایند و آنجا التماس دعا بگویند.

باید فرهنگ زیارت و به‌ویژه «فرهنگ زیارت اربعین» را بنیان‌گذاری کنیم

- همچنین خواندن دعای سفر قبل از حرکت برای زیارت، توصیه شده است (وَ ادْعُ بِدَعَاءِ السَّقَرِ؛ کامل‌الزیارات/۲۲۴) این را مسئولین فرهنگی می‌توانند هماهنگ کنند که این کار انجام شود.
- حضرت در ادامه روایت فوق موارد دیگری از آداب زیارت کربلا را ذکر می‌کنند که خلاصه‌اش این است که زینت نکنید، یعنی در این سفر، به‌صورت تجملی حرکت نکنید، البته تمیزی و نظافت باید رعایت شود، ولی تجمل نباشد؛ این نظافت هم در آداب زیارت کربلا تصریح شده است. و بعد می‌فرماید: «وَأَقِلَّ مِنَ الْكَلَامِ وَالْمِرَاحِ وَ أَكْثِرْ مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ تَعَالَى وَ إِيَّاكَ وَ الْمِرَاحِ وَ الْخُصُومَةِ» (کامل‌الزیارات/۲۲۵) شوخی کردن نابه‌جا هم صحیح نیست؛ البته به‌طور کلی خوش‌مشراب بودن خوب است، ولی شوخی نابه‌جا و خصومت باید ترک شود.
- ما به دنبال این هستیم که این زیارت اربعین، برای ما یک فرهنگ زیارت به ارمغان بیاورد. ما باید فرهنگ زیارت و به‌ویژه فرهنگ زیارت اربعین را بنیان‌گذاری کنیم، البته مقداری از آن، خودش شکل گرفته و یک‌مقدارش را هم خودمان باید شکل دهیم.

موکب‌دار عراقی: در اربعین، عاشق ایرانی‌ها شدم / چه اشکالی دارد چند کلمه صمیمانه عراقی یاد بگیرد و در برخورد با آنها بیان کنید؟!

- در اینجا یک خاطره مهم از یکی از موکب‌داران محترم و شریف عراقی خدمت شما عرض می‌کنم که بنده این را دو سال پیش شنیدم. ایشان می‌گفت: من قبلاً با ایرانی‌ها خوب نبودم، حتی وقتی ایرانی‌ها با کاروان‌هایی برای زیارت عتبات به عراق می‌آمدند، و من آنها را می‌دیدم، هنوز دلم صاف نشده بود. تا اینکه این پیاده‌روی اربعین پیش آمد. وقتی ایرانی‌ها را در مسیر پیاده‌روی اربعین دیدم، خیلی به آنها علاقه پیدا کردم؛ دیدم اینها چقدر خاکی و مهربان هستند، اینها هم مثل خود ما رفتار می‌کنند.

- دقت کنید که بالاخره در مسیر این پیاده‌روی، مردم(عراقی‌ها) دارند به رفتارهای ما نگاه می‌کنند. چه اشکالی دارد که چند تا کلمه صمیمانه عراقی یاد بگیرید و در برخورد با آنها بیان کنید؟! این کار محبت‌ها را تقویت می‌کند. گاهی آدم دوست دارد خم شود و دست آن فرد عراقی دلسوز و بامحبتی که به زائرین ابا عبدالله الحسین(ع) غذا تعارف می‌کند را ببوسد. البته فرهنگ کشورها با هم فرق می‌کند. شاید در ایران اولین کاری که ما برای ابراز محبت انجام می‌دهیم، لبخند باشد. ولی آنها اولین کاری که انجام می‌دهند، کلمات بسیار محبت‌آمیزی است که به شما می‌گویند، ولی لبخند روی زبانشان نیست، لذا اگر معنای آن کلمات را ندانید، فکر می‌کنید که آنها هنوز شما را تحویل نگرفته‌اند.

- آن موکب‌دار عراقی می‌گفت: «من در اربعین احساس بهتری-نسبت به ایرانی‌ها- پیدا کردم و الان عاشق ایرانی‌ها شده‌ام!» ایشان کلمات محبت‌آمیزی درباره ایرانی‌ها به کار می‌برد، ولی نمی‌توانست توضیح دهد که چرا این اتفاق برایش افتاده است؟ می‌گفت: «من می‌دیدم که ایرانی‌ها جماعت، به اینجا آمده است دارد پیاده راه می‌رود، و در این راه خسته می‌شود؛ برخی با سختی و برخی هم با زن و بچه آمده‌اند...»

- آن موکب‌دار عراقی- می‌گفت: «من می‌دیدم که این ایرانی‌ها چقدر خاکی برخورد می‌کنند. و این رفتار ایرانی‌ها باعث شد که به آنها علاقمند شوم» این نگاه یک فرد هوشمند است؛ کسی که بدون هیچ تعصبی دارد نگاه می‌کند. ببینید رفتار ما چقدر مهم است!

در اربعین باید خودمان را برای ابراز محبت به برادران عراقی آماده کنیم / در آخرالزمان این ارتباط قوی عاطفی بین مؤمنین، باید دیده شود

- مهمترین دریافتی که مردم خونگرم عراق-که این بنیان عظیم پیاده‌روی اربعین را به حق پی‌ریزی کرده‌اند و ما داریم از آنها پیروی می‌کنیم و پا، جای پای آنها می‌گذاریم- مهم‌ترین دریافتی که مردم عراق باید از ما پیدا کنند، محبت بی‌نظیری است که ما به آنها داریم و باید این محبت را ابراز کنیم. وصف یاران امام زمان(ع) طبق آیه قرآن این‌گونه است که می‌فرماید: «مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهَ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أُولَئِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ» (مانده/۵۴) در اینجا اول می‌فرماید که آنها نسبت به دیگر مؤمنین، فروتن و مهربان هستند و خاکسارانه برخورد می‌کنند و بعد می‌فرماید که نسبت به کافران سخت می‌گیرند.

- در آخرالزمان این ارتباط قوی عاطفی بین مؤمنین، باید دیده شود. ما که می‌خواهیم به سفر اربعین برویم، باید خودمان را در ابراز محبت به برادران عراقی آماده کنیم. خدا شاهد است که این ابراز محبت، آن قدر نور تولید می‌کند و آن قدر قدرت تولید می‌کند که حد و حساب ندارد. مبادا از ابراز محبت غفلت کنیم!

خواهش می‌کنم این سنت قدیمی را احیا کنیم! / یک نوحه عربی زیبا برای تشکر از صاحبان موکب هنگام خداحافظی

- پیشنهاد بنده این است که در این سفر اربعین، یکی از سنت‌های قدیم را احیا کنیم. قدیم‌ها وقتی دسته عزاداری به یک هیاتی وارد می‌شد، وقتی می‌خواست برود، می‌آمدند دم در و با نوحه‌هایی این دسته را بدرقه می‌کردند. مثلاً می‌گفتند: «سینه زنان شاه دین؛ خوش آمدید، خوش آمدید...» همین رفتار، یک محبت زیبایی ایجاد می‌کرد. من خواهش می‌کنم: یک نوحه‌ای به زبان عربی درست کنید که وقتی جمع شما حرکت می‌کند و به یک موکبی می‌رسد و غذا تناول می‌کند، موقع بیرون رفتن، این نوحه عربی را-برای

خداحافظی با صاحبان موكب - خیلی کوتاه(در حد دو بیت) بخوانید و به سینه بزنید. تصور کنید که چه صحنه قشنگی خواهد شد! اشکشان جاری می‌شود. این برخورد با محبت و بادب واقعاً زیباست.

امسال باید فرهنگ‌سازی کنیم و آداب اربعین را پیاده کنیم/ اگر کسی نمی‌تواند بیاید، کمک‌ها و نذورات خودش را برای این سفر بدهد

- ما امسال باید فرهنگ‌سازی کنیم و آداب اربعین را پیاده کنیم و راه بیندازیم. این آداب مثل خط‌کشی‌های خیابان است که روابط را تنظیم می‌کند.
- در زمینه اربعین هر کسی هر کاری از دستش بر می‌آید انجام دهد. ما در طول تاریخ اسلام، نظیر چنین جمعیت باعظمتی را نداشتیم که مصداق «وَمَنْ يُضْمَلْ شَمَائِرَ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ» (حج/۳۲) باشد. مردم را تهییج کنید و راهنمایی کنید که اگر کسی نمی‌تواند بیاید، کمک‌ها و نذورات خودش را برای این سفر بدهد. اگر خودتان هم نتوانستید به سفر اربعین بروید، بالاخره یک خرجی برای زائران اربعین بدهید. طبق روایات کسی که خودش نمی‌تواند وظیفه‌اش را انجام دهد و به زیارت برود، اگر خرجی فرد دیگری را بدهد، ثواب زیارت را خواهد برد. و ثواب‌های بسیار عظیمی برای خرجی که در مسیر زیارت امام حسین(ع) داده می‌شود ذکر شده است.

نکته سوم: اگر روز قبل یا بعد از اربعین هم برسید، ثواب زیارت اربعین را خواهید برد/ این پراکندگی برای جلوگیری از ازدحام، خوب است

- یکی از نکاتی که در باب زیارت اربعین باید گفت این است که واقعاً علمای عراق - بنا به آنچه در میان مردم عراق به نقل از علما و حضرت آیت الله سیستانی مشهور است - به حق و به شایستگی اعلام فرموده‌اند که اگر می‌خواهید ثواب زیارت اربعین را ببرید، حتماً لازم نیست که روز اربعین بیایید. بسیاری از شیعیان عراق پنج یا هفت روز قبل از اربعین زیارت می‌کنند و برمی‌گردند. لذا اگر روز قبل و بعد از اربعین هم برسی و زیارت کنید و برگردید، هیچ ایرادی ندارد و از ثواب زیارت بهره‌مند شده‌اید. خصوصاً که امسال روز بعد از اربعین، پنج‌شنبه است و ثواب زیارت شب جمعه هم نصیب‌تان خواهد شد.

این مقدار پراکندگی خوب است و الا در بازگشت اگر همه بخواهند همان فردای اربعین برگردند، ازدحام عجیب و غریبی ایجاد می‌شود. کاروان‌دارهای محترم از همان اول برنامه‌ریزی کنند؛ هیچ اشکالی ندارد که فردای اربعین به کربلا برسند. چون باز هم به‌طور کامل ثواب زیارت اربعین را خواهند برد و جزء آن جمعیت باعظمت به حساب خواهند آمد.

نکته چهارم: مقید نباشید حتماً دست به ضریح برسانید/ اگر در بین‌الحرمین ازدحام شدید بود، همان‌جا را ضریح به حساب آورید و برگردید

- نکته دیگری که خوب است مطرح شود، و در برنامه‌ریزی‌ها مد نظر قرار بگیرد این است که ظاهراً ما ایرانی‌ها خیلی مقید هستیم که وقتی به داخل حرم مطهر می‌رویم، حتماً دست به ضریح برسانیم و شاید بخواهیم به اندازه یک زیارت امین‌الله کامل هم کنار ضریح بایستیم! اینها تقیداتی است که ما از خودمان درست کرده‌ایم که انصافاً صحیح نیست؛ نباید کسی اذیت شود. البته معلوم است که اگر راه باز باشد، آدم جلوتر می‌رود.

- حتی در روایات آمده است که وقتی برای زیارت می‌روید، اگر شلوغ بود و نتوانستید زیاد جلو بروید - مثلاً اگر در داخل صحن حرم هستید - همان‌جا را ضریح مطهر به حساب بیاورید. در ایام اربعین ممکن است تا بین الحرمین بروید و دیگر نتوانید جلوتر بروید؛ لذا همان‌جا را ضریح به حساب بیاورید و گریه و عزاداری خودتان را انجام دهید و برگردید. ضمن اینکه در سفر اربعین، همان لحظه اول که در این مسیر نورانی قدم بر می‌دارید، واقعاً یک حس و حال دیگری است؛ حس و حالی که گاهی در خود بقعه مبارکه هم ممکن است برای انسان پیش نیاید.

نکته پنجم: نوحه‌های زمان اوج اقتدار با نوحه‌های دوران مظلومیت باید فرق داشته باشد

- نکته دیگر درباره نوحه‌ها و روضه‌ها و محتوایی است که در این سفر می‌خواهیم از آنها استفاده کنیم. باید دست‌آکرین اهل بیت(ع) و ماحین و شاعران را بوسه زد که در این امر شریف خدمت می‌کنند. ولی باید توجه شود بالاخره الان که برای زیارت امام حسین(ع) می‌رویم، باید نوحه ما با نوحه‌هایی که ۴۰-۵۰ سال پیش خوانده می‌شد - آن زمان‌هایی که آرزو داشتیم به زیارت کربلا برویم - فرق داشته باشد. ما الان که در اوج اقتدار به زیارت می‌رویم، باید نوحه‌های مان با زمانی که در اوج مظلومیت به زیارت می‌رفتیم، فرق داشته باشد.
- ما دیگر الان نباید این‌طور نوحه بخوانیم که «ای امام حسین(ع)، من آرزو دارم به زیارت کربلا بیایم!» بلکه باید بگوییم: «ای امام حسین(ع)، من این وظیفه را هرگز ترک نخواهم کرد» یا نباید بگوییم: «به من توفیق بده، یک‌بار به حرمت بیایم!» بلکه بگوییم: «ای امام حسین! من هر سال باید به حرمت بیایم، یک‌وقت این توفیق از من سلب نشود!»
- ادبیات اقتدار امت اسلامی و ادبیات حماسی، بیشتر باید در زیارت اربعین جاری باشد. شما این جمعیت را نگاه کنید! اگر این جمعیت شما در تاریخ اسلام بود که ذره‌ای غبار غربت به دین نمی‌نشست. ما باید ادبیات خودمان را تغییر دهیم.

اقتدار امت اسلامی باید در اربعین دیده شود/ باید برای ظهور و انتقام خون امام حسین(ع) دعا کنیم

- شما ببینید مزه و معنای اقتدار چقدر در این کلام ابوالفضل العباس(ع) جاری است که - در نقلی هست در روز عاشورا - به امام حسین(ع) عرض کرد: «سینه من از این منافقین تنگ شده است، اجازه بدهید بروم انتقام خون شهدا را بگیرم؛ قَدْ ضَاقَ صَدْرِي وَ سَيِّمْتُ مِنَ الْحَيَاةِ وَ أُرِيدُ أَنْ أَطْلُبَ نَارِي مِنْ هَؤُلَاءِ الْمُنَافِقِينَ؛ بحارالانوار/۴۵/۴۱»
- ما در این سفر باید اذن جهاد بگیریم، باید برای ظهور دعا کنیم. باید برای انتقام خون امام حسین(ع) دعا کنیم. این اقتدار امت اسلامی باید اینجا دیده شود، تا کسانی که زیارت اربعین می‌آیند، بگویند: «حسن خوبی پیدا کردیم، و نه تنها برای امام مظلوم اشک ریختیم، بلکه احساس اقتدار امت اسلامی در وجودمان آمد» و آن ماجرای مظلومانه حج، و آن عروج مؤمنانی که نمی‌توانستند از خودشان دفاع کنند، واقعاً جبران بشود. ما باید این را مظهر قدرت اسلام قرار بدهیم، نه مظهر ضعف جامعه اسلامی.

در اربعین، روضه‌ها باید حماسی باشد /روضه‌های مقتدرانه باید خواند؛ روضه‌هایی که بوی حماسه می‌دهند

- در اربعین باید روضه‌های مقتدرانه خواند؛ روضه‌هایی که بوی حماسه می‌دهند. مثلاً وقتی روضه حضرت رباب(س) خوانده شود، اگر خواستیم زبان حال بگوییم، این‌طور بگوییم که حضرت رباب عرض می‌کند: «یا ابا عبد الله(ع)! سرت را بالا بگیر، علی اصغرم به

فدای تو، اگر فرزند دیگری داشتیم و علی اصغر دیگری داشتیم، فدای تو می‌کردم...» اینها شبیه رجزهای مادران شهیداست که الان در منطقه در همین مسیر پیاده‌وری با شما خواهند بود.

- در اربعین، روضه‌ها باید حماسی باشد. شما آمده‌اید که بگویید: «یا زینب! دیگر غربت به پایان رسید» ما باید این را در روضه‌ها و نوحه‌های مان بگوییم که «غربت به پایان رسید».

